

BURGERPANEL CAPELLE OVER EENZAAMHEID

Gemeente Capelle aan den IJssel

November 2016



COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020-3330670

Rapportnummer

2016 / 190

Datum

November 2016

Opdrachtgever

Gemeente Capelle aan den IJssel

Auteurs:

Laurens Klein Kranenburg
Aniek de Lange

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INLEIDING

Samen met elkaar

De gemeente Capelle aan den IJssel wil graag van haar burgers weten hoe de sociale cohesie is in de gemeente. Weten mensen elkaar te vinden en elkaar te ondersteunen? Of is er eenzaamheidsproblematiek waar de gemeente een rol in heeft om die op te lossen?

Methode

Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van het Burgerpanel Capelle, dat bestaat uit 2.023 leden. Dit zijn inwoners van de gemeente Capelle aan den IJssel, die zich hebben aangemeld voor deelname aan online onderzoeken van de gemeente. De panelleden zijn via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. De vragenlijst kon worden ingevuld van 6 tot en met 24 oktober 2016. Er is één reminder gestuurd.

Respons

Voor dit onderzoek zijn alle panelleden (2.023) uitgenodigd; 716 leden hebben aan het onderzoek deelgenomen. Dit is een respons van 35 procent, ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Om onder- en oververtegenwoordiging op basis van leeftijd, geslacht en wijk te corrigeren zijn de uitkomsten op deze kenmerken gewogen.



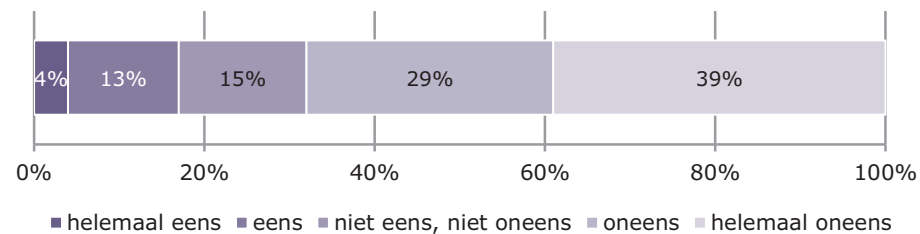
ERVARINGEN EENZAAMHEID (I)

Eenzaamheid

Van alle inwoners voelt 17 procent zich wel eens eenzaam (zie figuur 1). Ongeveer twee derde (68 procent) is het (helemaal) oneens met de stelling 'Ik voel mij wel eens eenzaam'.

Figuur 1

Stelling: Ik voel mij wel eens eenzaam (n=716)



Vrouwen (20 procent) zijn het significant vaker eens met de stelling dan mannen (13 procent). Ook voelen alleenwonenden (41 procent) zich vaker 'wel eens' eenzaam in vergelijking met gehuwden/samenwonenden (9 procent).

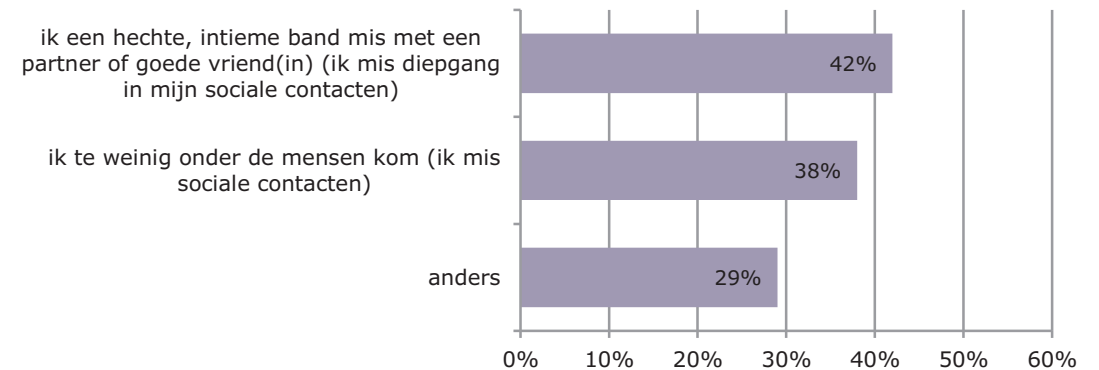
Redenen eenzaamheid

Aan degenen die zich wel eens eenzaam voelen of hierover neutraal zijn, is gevraagd waardoor zij zich wel eens zo voelen. Van deze groep mist 38 procent sociale contacten en een iets groter deel (42 procent) mist diepgang in sociale contacten. Verder noemt 29 procent een andere reden. De genoemde redenen zijn uiteenlopend (zie kader).

- "Af en toe is mijn stemming zo, het is geen probleem."
- "Door ziekte ben ik aan huis gebonden."
- "Ik mis mijn overleden partner."
- "Door het digitale tijdperk hebben de meeste mensen alleen tijd via computer en smartphone. Normaal contact is een uitzondering."
- "Ik ben te druk om contacten goed te onderhouden."

Figuur 2

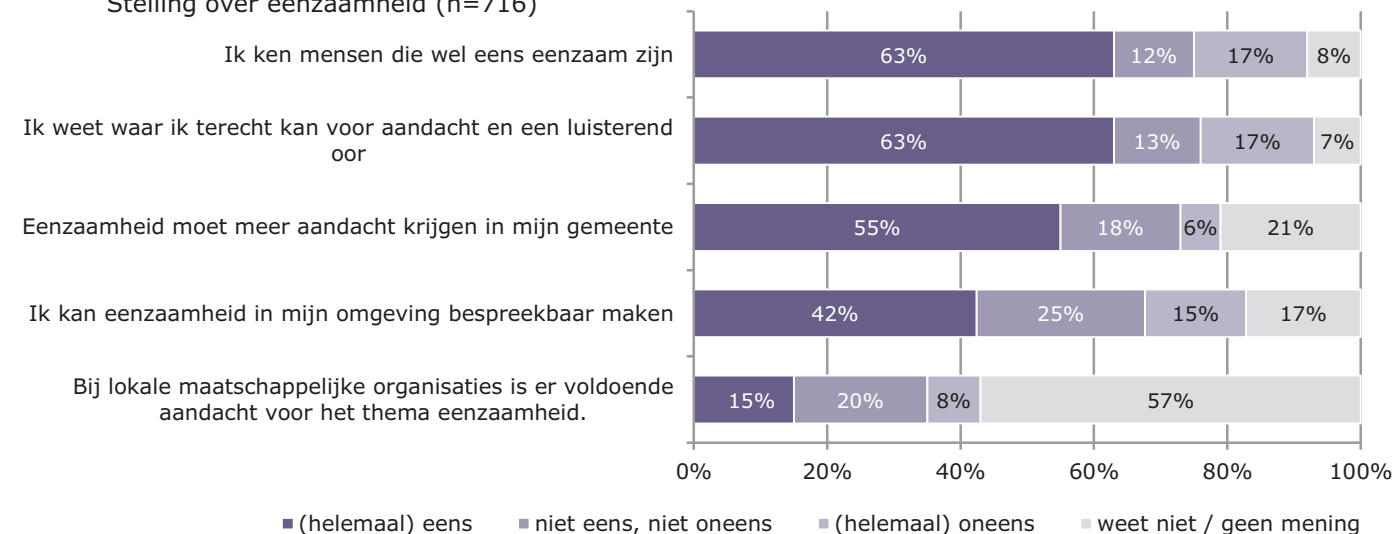
Ik voel mij wel eens eenzaam, omdat... (n=224) (meerdere antwoorden mogelijk)



Ruim zes op de tien inwoners (63 procent) kennen mensen die wel eens eenzaam zijn. Eenzelfde deel weet waar hij of zij terecht kan voor aandacht en een luisterend oor. Het is niet bekend of er bij lokale maatschappelijke organisaties (zoals Buurtkracht, Welzijn en zorgplein, Buurtcentrum in de wijk) voldoende aandacht is voor eenzaamheid: meer dan de helft (57 procent) weet dit niet of heeft er geen mening over.

Figuur 3

Stelling over eenzaamheid (n=716)



Volgens **55 procent** moet eenzaamheid **meer aandacht** krijgen in de gemeente.

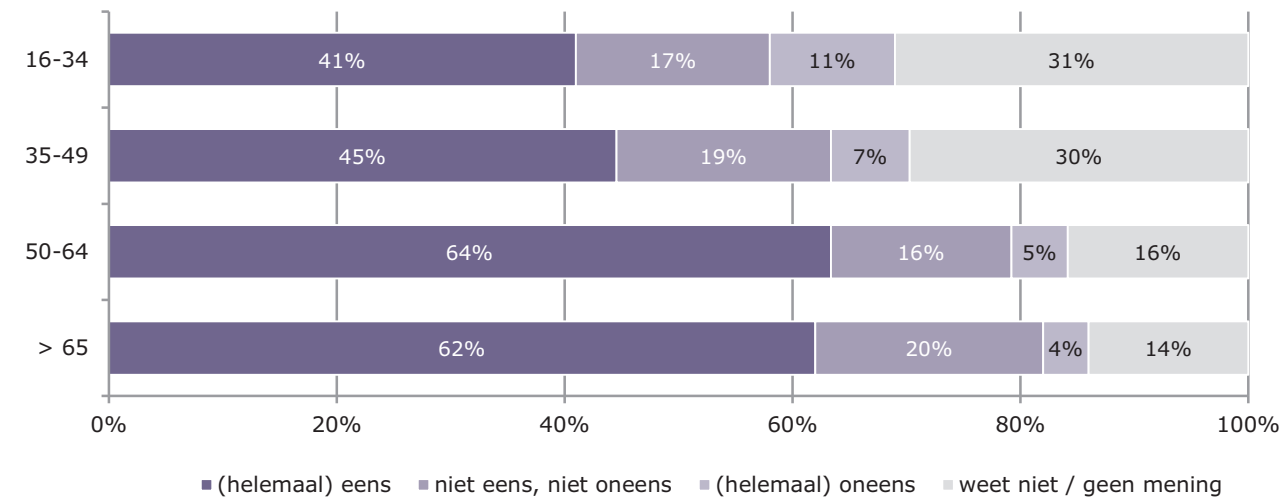
ERVARINGEN EENZAAMHEID (II)

Eenzaamheid

Van alle inwoners zegt 55 procent dat eenzaamheid meer aandacht moet krijgen in de gemeente. Dit gevoel leeft onder 50-plussers sterker dan onder jongeren (figuur 4). Circa drie op de tien 50-minners hebben geen uitgesproken mening of weten het niet.

Figuur 4

"Eenzaamheid moet meer aandacht krijgen in mijn gemeente" naar **leeftijd** (n=716)



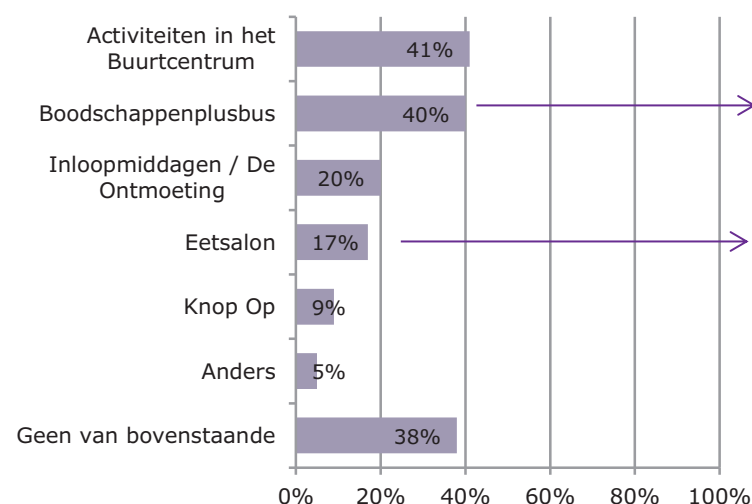
GEBRUIK EN BEKENDHEID VOORZIENINGEN (I)

Bekendheid

Binnen de gemeente Capelle aan den IJssel worden verschillende activiteiten georganiseerd voor mensen die behoefte hebben aan meer sociale contacten. Onder inwoners zijn activiteiten in het buurtcentrum en de boodschappenplusbus het meest bekend (zie figuur 5). Ongeveer vier op de tien (38 procent) kennen geen van de genoemde activiteiten. Bij de antwoordcategorie 'anders' worden de kerk (bijv. maaltijden) en de wijkwinkel het vaakst genoemd.

Figuur 5

Stelling over bekendheid voorzieningen/activiteiten (n=716)



De Boodschappenplusbus en het eetsalon zijn onder **vrouwen** bekender dan onder mannen. Ook **50-plussers** geven significant vaker aan deze activiteiten te kennen.



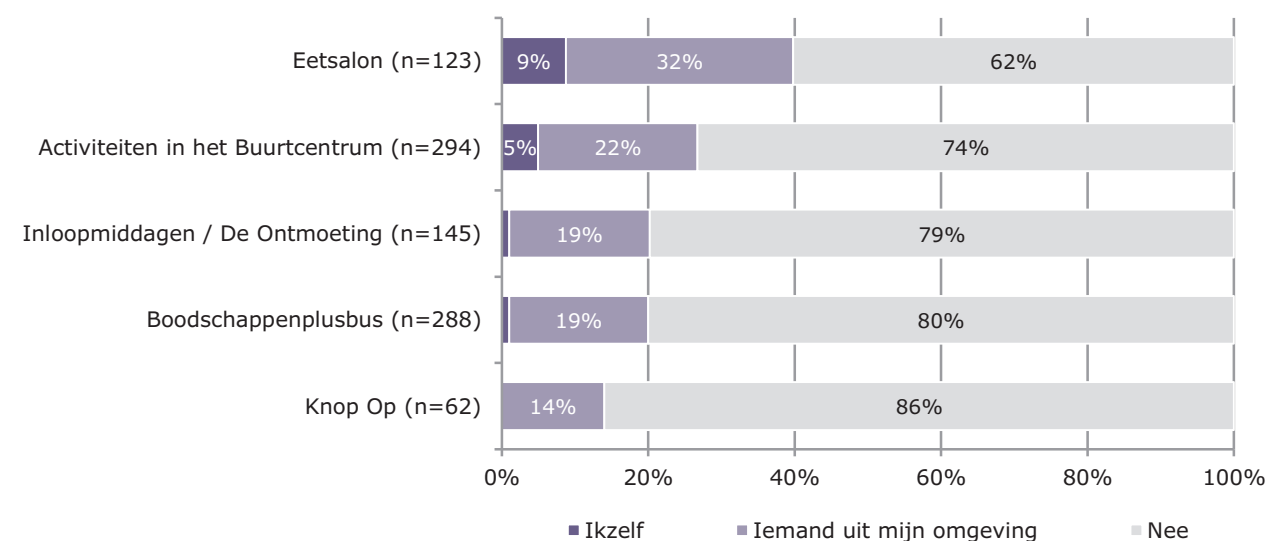
Ruim zes op de tien inwoners zijn **bekend** met een van de activiteiten om sociale contacten uit te breiden of te verbeteren.

Gebruik

Aan degenen die bekend zijn met een of meerdere activiteiten is gevraagd of zij zelf of iemand uit hun omgeving er gebruik van maken. Van degenen die bekend zijn met de activiteiten, maakt een ruime meerderheid geen gebruik van de voorzieningen (zie figuur 6). Het Eetsalon is het meest populair: ongeveer een op de tien van degenen die deze voorziening kennen, maakt er gebruik van.

Figuur 6

Gebruik voorzieningen/activiteiten (basis: degenen die bekend zijn met activiteit)



GEBRUIK EN BEKENDHEID VOORZIENINGEN (II)

Redenen geen gebruik

De voornaamste reden om *geen* gebruik te maken van de activiteiten is het ontbreken van een behoefte eraan (77 procent). Verder geeft een klein deel (6 procent) aan het moeilijk te vinden om hulp te vragen voor het uitbreiden en verbeteren van sociale contacten. Ook weet een klein deel (5 procent) niet hoe zij kunnen deelnemen aan activiteiten.

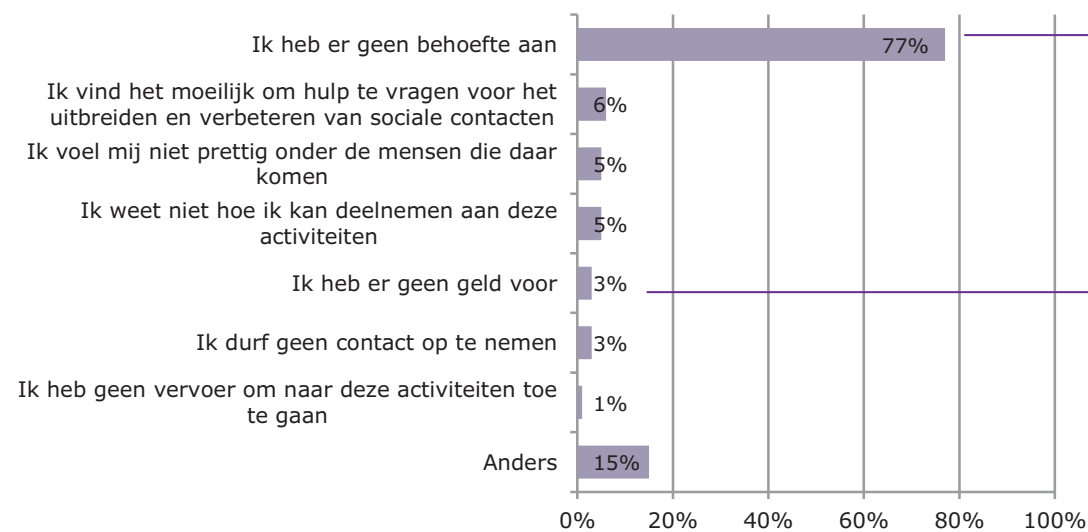
Bij de antwoordoptie 'anders' geven veel respondenten aan nog over voldoende sociale contacten te beschikken. Ook het hebben van werk en daardoor een gebrek aan tijd (eventueel in combinatie met voldoende sociale contacten) wordt relatief vaak genoemd.



Een ruime meerderheid maakt geen **gebruik** van de voorzieningen, maar heeft er ook **geen behoefte** aan.

Figuur 7

Redenen om geen gebruik te maken van de activiteiten (n=682)



Gehuwde/samenwonende respondenten noemen deze reden significant vaker dan alleenwonenden (met kinderen). Ook mannen noemen deze reden significant vaker dan vrouwen.

- Laagopgeleiden (7 procent) zeggen vaker er geen geld voor te hebben dan hoogopgeleiden (1 procent). Dit hangt waarschijnlijk samen met verschillen in inkomenspositie.
- Alleenstaanden (14 procent) voelen zich minder prettig onder de mensen die bij deze activiteiten komen dan gemiddeld (5 procent).

BEREIDHEID TOT ACTIVITEITEN (I)

Bereikbaarheid

Gemiddeld is 86 procent van mening dat voorzieningen voor ontmoeting in de wijk (binnen loop- of fietsafstand) moeten zijn. Een klein deel (4 procent) is het hier niet mee eens en een op de tien weet het niet.

Bereidheid om activiteiten te ondernemen

Respondenten konden bij bepaalde activiteiten aangeven of zij dit voor een (on)bekende zouden willen doen. Een ruime meerderheid zou op visite willen gaan bij een bekende (81 procent) of onbekende (23 procent). Ook tot een rondje wandelen is een grote groep bereid. Een groepsactiviteit organiseren is het minst favoriet: 77 procent wil dit niet doen. Bij de antwoordcategorie 'anders' geven sommige respondenten aan al actief te zijn (bijv. als vrijwilliger of mantelzorger).

Tabel 1

Bereidheid om activiteiten te ondernemen (n=708)
(meerdere antwoorden mogelijk)

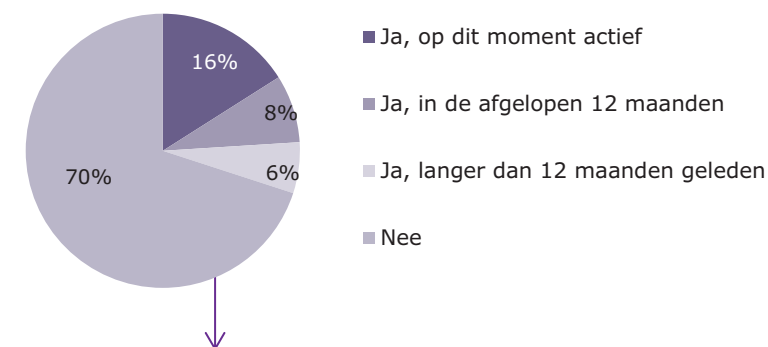
	Ja, voor een bekende	Ja, voor een onbekende	Nee
Op visite gaan	81%	23%	12%
Een rondje wandelen	71%	30%	19%
Telefonisch / mailcontact hebben	57%	30%	34%
Functie vervullen in een organisatie gericht op het verminderen van eenzaamheid	24%	27%	65%
Geld investeren in activiteiten	25%	8%	71%
Groepsactiviteiten organiseren	15%	17%	77%
Anders	2%	2%	97%

Ondernemen activiteiten

Drie op de tien inwoners zijn actief (geweest) om eenzaamheid in hun omgeving tegen te gaan. 16 procent is daar op dit moment actief mee, 8 procent in de afgelopen twaalf maanden en voor 6 procent is het langer dan twaalf maanden geleden (figuur 8).

Figuur 8

Ondernemen van activiteiten om eenzaamheid bij (on)bekenden tegen te gaan (n=716)



Vrouwen (34 procent) zijn significant vaker dan mannen (26 procent) actief (geweest) om eenzaamheid in de omgeving tegen te gaan. En 35-plussers zijn vaker actief (geweest) dan jongeren.

De activiteiten die respondenten hebben ondernomen, zijn onder meer: bezoek / visite, praatje maken op straat, stukje wandelen, praktische hulp (boodschappen, computer), vrijwilligerswerk, mantelzorg, activiteiten in de buurt / kerk.



Een meerderheid wil wel bij een bekende op **bezoek** gaan of een rondje **wandelen**.

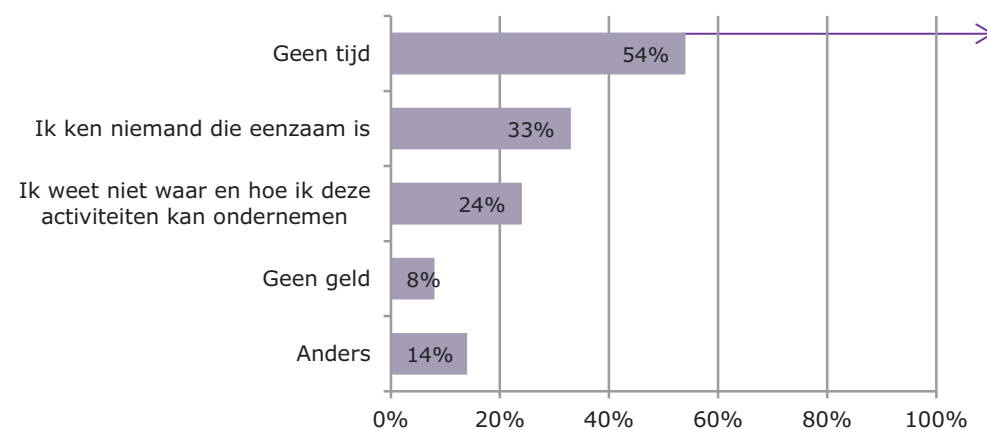
BEREIDHEID TOT ACTIVITEITEN (II)

Redenen om geen activiteiten te ondernemen

Een gebrek aan tijd is de belangrijkste reden om geen activiteiten te ondernemen om eenzaamheid in de omgeving tegen te gaan. Meer dan de helft van de inwoners (54 procent) die geen activiteiten ondernemen geeft dit aan. Ook stelt een derde niemand te kennen die eenzaam is. Voor 24 procent is de onbekendheid met het organiseren van activiteiten een reden om zich niet in te zetten.

Figuur 9

Redenen om geen activiteiten te ondernemen om eenzaamheid in de omgeving tegen te gaan (n=500)



Inwoners jonger dan 65 jaar noemen 'tijdgebrek' vaker als reden dan 65-plussers.

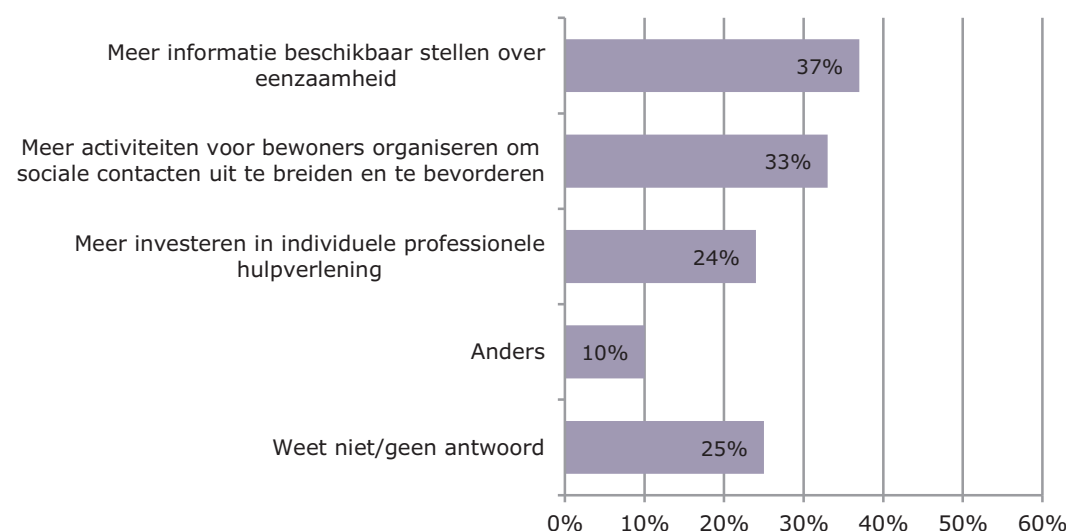
Bij de categorie 'anders' geeft een deel van de inwoners aan reeds actief te zijn als vrijwilliger. Ook wijzen sommigen erop dat hun eigen (lichamelijke) gezondheid het niet toelaat. Anderen hebben minder behoefte of zin om zich in te zetten.

ROL GEMEENTE

Zoals eerder genoemd vindt 55 procent dat de gemeente meer aandacht zou moeten besteden aan eenzaamheid. Maar wat zou de gemeente moeten doen om eenzaamheid te verminderen en te voorkomen? Ruim een derde (37 procent) is van mening dat de gemeente meer informatie beschikbaar zou moeten stellen over eenzaamheid. Een derde vindt dat er meer activiteiten georganiseerd moeten worden voor bewoners, zodat sociale contacten uitgebreid en bevorderd kunnen worden.

Figuur 10

Rol gemeente in verminderen en voorkomen eenzaamheid (n=716)
(meerdere antwoorden mogelijk)



Bij de antwoordcategorie 'Anders' worden verschillende ideeën genoemd om eenzaamheid te verminderen en te voorkomen.

Aan het einde van de vragenlijst kregen inwoners de mogelijkheid om tips te geven aan de gemeente of suggesties te doen voor activiteiten. Daaruit kwam een lange lijst met uiteenlopende activiteiten naar voren. In totaal heeft 32 procent van de deelnemers een of meer suggesties gedaan. Een greep uit de reacties:

- "(Huishoudelijke) hulp en verzorging is ook een anti-eenzaamheidsmiddel. Gemeente moet dus niet deze uren (weg-)bezuinigen maar juist bevorderen/uitbreiden."
- "Bevorderen buurtactiviteiten; het liefst door de buurt zelf georganiseerd, zodat buuren elkaar leren kennen."
- "Bijeenkomsten voor alleenstaande ouders organiseren. Dit is een 'vergeten groep'. Men heeft het tegenwoordig over oude mensen (65+'ers) die eenzaam zijn."
- "Het onderwerp bespreekbaar maken in Capelse week-/maand- en kerkbladen."
- "Ik denk dat de gemeente misschien al genoeg doet, maar het moet bekend zijn bij iedereen in de gemeente. Ik zou absoluut niet weten hoe ik in contact kan komen met een eenzaam persoon, terwijl ik het wel sneu zou vinden als ik wat had kunnen doen."
- "Integreren van het onderwerp eenzaamheid in andere activiteiten waardoor wellicht mensen die zich eenzaam voelen en dat niet durven te uiten over de streep te trekken."
- "Laagdrempelige, professionele, 'hippe' activiteiten en niet altijd in buurthuizen of -centra. Die activiteiten zijn vaak zo oubollig."
- "Meer aandacht besteden eraan tijdens het keukentafelgesprek en meer indicatie voor ambulant."
- "Mijn ervaring is dat je echt eenzame mensen bijna niet kunt bewegen om naar een soos o.i.d. te komen. Ik denk dat actief huisbezoek bij eenzame mensen het enige middel is om die uit hun isolement te bevrijden."

- "Aantal zorg uren uitbreiden in plaats van erop bezuinigen."
- "Activiteiten beter bekend maken, mensen actiever benaderen, over de streep trekken. Passief informeren werkt vaak niet. Velen hebben duwtje in de rug nodig."
- "Buurcontactgroepen organiseren."
- "De mogelijkheden en activiteiten bekend maken in de betreffende wijken."
- "In de lokale krant bij de gemeenteberichten een activiteitenschema opnemen."
- "Meldpunt zodat iemand kan melden en daarop inspelen."
- "Mensen vanaf bijvoorbeeld 75 jaar bezoeken en het aanbod binnen de gemeente toelichten en maatwerk bieden."